

РЕЦЕНЗИИ И ОБЗОРИ / REVIEWS AND SURVEYS

ВЛАДКО МУРДАРОВ. РАЗНИ СЪВЕТИ ЗА ГЛАГОЛИТЕ

СОФИЯ, СОФИЯ, BLACK FLAMINGO PUBLISHING, 2021. 167 с.

Отзивът е посветен на новата книга на проф. д.ф.н. Владко Мурдаров „Разни съвети за глаголите“, в която се обръща внимание на колебанията и грешките, които българинът най-често допуска при глаголите в устната си реч. Избрани са примери, свързани с погрешното изговаряне на глаголите и глаголните форми, както и на изразите, в които те са включени, и са посочени възможните причини за допусканите грешки. Дадена е и оценка на редица нови явления в езика ни, проявили се в публичната реч, които чакат най-правилното решение.

VLADKO MURDAROV. MISCELANEOUS TIPS ABOUT VERBS

SOFIA, BLACK FLAMINGO PUBLISHING, 2021. 167 P.

The review is dedicated to the new book of Prof. Vladko Murdarov, DSc „Miscellaneous tips about verbs“, which draws attention to the hesitations and mistakes that Bulgarians most often make with verbs in their oral speech. Examples related to the mispronunciation of verbs and verb forms, as well as the expressions in which they are included, are selected, and the possible reasons for the mistakes are indicated. An assessment of a number of new phenomena in our language, manifested in public speech, which are waiting for the most correct decision, is also given.

Издателство „Black Flamingo Publishing“ представя на читателите новата книга на проф. д.ф.н. Владко Мурдаров „Разни съвети за глаголите“ с убеждението, че трябва да се чуе гласът на онези, които се занимават с езика като с научна материя. В книгата са включени както теми, които отдавна привличат вниманието на езиковедите, така също и такива, които са особено актуални през последните две десетилетия. Разглеждат се различни области на езиковедството – правоговор, граматика, стил, в които българите проявяват своето неумение да прилагат установените норми при употребата на глаголите. Особен акцент е поставен върху редица нови явления в езика ни, появили се в последно време в публичната реч, на които е дадена оценка от гледна точка на тяхната правилност и уместност.

Посочени са и възможните причини за допусканите грешки. Желанието на автора е с направените препоръки да помогне на всички нас да се приближим към образцовата българска реч и писмо.

Книгата е с обем от 167 страници и съдържа уводни думи, четири тематични раздела, показалец на разгледаните глаголи, глаголни форми и изрази и изречения, както и кратък списък с избрана литература, която може да бъде полезна на читателите.

В увода, озаглавен „Толкова грешим при глаголите...“, проф. В. Мурдаров обяснява мотивите да предложи на читателската публика своята нова книга. На първо място това са грешките, които постоянно се наблюдават в речта на българина. На второ място – честите запитвания по телефона, имейла или пощата дали дадена дума или форма е правилна, както и молбите *да каже, да препоръча* една или друга от тях. Не на последно място, причина за написването на книгата е и фактът, че, както казва още академик Александър Теодоров-Балан, „глаголът е слонът в българската граматика“, който постоянно ни затрупва с грешки.

Първата част на книгата предлага седемнайсет съвета. В нея авторът разглежда затрудненията при употребата на някои звукове при глаголите в съвременната книжовна реч, както и при избора на мястото на ударението в отделните глаголни форми. Представени са неправилни употреби, свързани с погрешното произношение в глаголните окончания, с т.нар. променливо *я*, с твърдословието на българите, с изпускането или вмъкването на звукове в някои глаголни форми в разговорната реч, с липсата на опит при употребата на различните глаголни представки, с диалектно влияние при избора на мястото на ударението. Авторът дава обосновани препоръки за преодоляване на грешките.

Втората част предлага трийсет съвета. В нея проф. В. Мурдаров разглежда затрудненията и колебанията при избора и употребата на глаголите и на различни техни граматични форми във връзка с конкретни обстоятелства. Представените случаи обхващат в по-голямата си част стила на изказ на българина през погледа върху избора и употребата на отделните (синонимни) глаголни форми. Обръща се внимание върху необходимостта от разграничаване на разговорната и по-изисканата реч.

Третата част предлага четиринайсет съвета. В нея авторът разглежда употребата на някои особени глаголни форми, които смущават с неуместната си поява в речта, породена от незнание на тяхното значение, както и случаи, в които се допускат грешки при употребата на глаголите в изречение. Представени са примери, свидетелстващи за липсата на умение и усет при избора на отделните причастия и на отглаголните съществителни имена, при съгласуването и избора на словоред в изказа/изречението и са дадени правилните форми.

Четвъртата част предлага шестнайсет съвета. В нея авторът обръща внимание върху неуместната употреба на различни нови глаголи и изрази. Представени и коригирани са случаи, свързани със стила на изказ и неумелото словотворчество на отделни социални групи в съвременното общество, с вмъкването на ненужни (паразитни) думи в речта на българина.

Петата част представлява азбучен показалец на разгледаните глаголи, глаголни форми и изрази и азбучен показалец на разгледаните изречения. Тя е много полезна при търсенето на информация в текста, тъй като улеснява читателя при намирането на определен случай.

В новата книга на проф. д.ф.н. Владко Мурдаров „Разни съвети за глаголите“ са разгледани над 77 случая на колебания и грешки при употребата на глаголите. Примерите са извадени от съвременната езикова практика, а препоръките са съобразени със съдържанието на последните академични правописни речници, издадени през 2012 и 2016 г., в които проф. Владко Мурдаров е съавтор. Това превръща изданието в необходим и безценен наръчник за всички, които се стремят да се съобразяват с правилата на съвременния български книжовен език. Някои от съветите са публикувани от автора още в поредицата „99 езикови съвета“. Верен на убеждението си, че докато има колебания и грешки, има нужда и от препоръки, проф. В. Мурдаров предлага отново част от тях с убеждението, че поне онези, които прочетат книгата, ще се замислят върху речта си, защото човек се учи цял живот.

Симеон Стефанов / Simeon Stefanov

✉ *Гл. ас. д-р Симеон Стефанов*

Секция за българска етимология

Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“

при Българската академия на науките

бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17, 1113 София, България

s.stefanov@ibl.bas.bg

✉ *Assist. Prof. Simeon Stefanov, PhD*

Department of Bulgarian Etymology

Institute for Bulgarian Language, Bulgarian Academy of Sciences

52 Shipchenski prohod, Bl. 17, 1113 Sofia, Bulgaria

s.stefanov@ibl.bas.bg